

Leefmilieu
Dennenstraat 124
6543 JW NIJMEGEN
06 41837798
NL26TRIO0788881558
burgernetwerk@leefmilieu.nl
www.leefmilieu.nl

Nieuwsbrief Leefmilieu

Jaargang 22 nummer 2
Juni 2024

Met een nieuw kabinet in aantocht, het tóch aannemen van de natuurwet in Europa en een verschuiving in Europees bestuur, blijft het voor iedereen maar zeker ook voor de milieubeweging een roerige en spannende tijd. Leefmilieu blijft op verschillende wijzen bijdragen om tot een gezondere leefomgeving te komen, hierover leest u in deze Nieuwsbrief.

Warm aan te bevelen is de inaugurale rede van ons bestuurslid Ad Ragas. In de Nieuwsbrief vindt u een korte samenvatting van de rede, maar het is zeker de moeite waard om via de link de hele rede terug te kijken.

De e-mail versie van de Nieuwsbrief wordt kosteloos aan alle belangstellenden toegezonden. U kunt de Nieuwsbrief ook doorsturen en er zo anderen op attent maken. Wilt u ook op de verzendlijst, mail dan naar burgernetwerk@leefmilieu.nl.

U kunt ook lid worden van Leefmilieu; leden zijn voor ons erg belangrijk en een lidmaatschap kost maar 10 euro per jaar.

Inhoud van de Nieuwsbrief

1. Vervolgonderzoek bestrijdingsmiddelen en omwonenden (OBO-2)
2. Try out nieuwe omgevingsdialoog
3. Inaugurale rede Ad Ragas: Waardeloze milieuwetenschap?
4. Grond voor een gesprek - visie op duurzaam landgebruik in Nederland
5. Dood hout, het biologisch goud van het bos
6. Europees hof: Nederlands toelatingsbeleid pesticiden deugt niet

1. Vervolgonderzoek bestrijdingsmiddelen en omwonenden (OBO-2)

Het vervolgonderzoek bestrijdingsmiddelen en omwonenden (OBO-2) is gestart. OBO-2 volgt op een eerder onderzoek Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden-1 dat tussen 2015 en 2019 plaats vond.

Het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu), Nivel en IRAS onderzoeken of je ziek kunt worden of kan zijn geworden door blootstelling aan bestrijdingsmiddelen in je omgeving. Gekeken wordt naar de effecten op de gezondheid van omwonenden van landbouwpercelen en van agrariërs. Het doel van OBO-2 is bijdragen aan de verbetering van het toelatingsbeleid van bestrijdingsmiddelen. Dat moet ertoe leiden dat effecten op de gezondheid verdwijnen of tenminste verminderen. Een ander doel is vragen te beantwoorden die leven bij omwonenden, agrariërs en andere betrokkenen. Want veel van hen maken zich zorgen over het gebruik van bestrijdingsmiddelen in hun buurt of bedrijf.

Bij het onderzoek wordt specifiek gekeken naar de volgende ziektebeelden: Ziekte van Parkinson, leukemie bij kinderen, lymfomen bij volwassenen, COPD, astma en acute en chronische klachten die zijn gemeld bij huisartsen. Ook zijn de cognitieve effecten bij kinderen, zoals effecten op de concentratie, oriëntatie, het maken en uitvoeren van plannen, taal, ruimtelijke taken en het geheugen, onderwerp van het onderzoek.

Leefmilieu maakt, net als bij het eerdere onderzoek, deel uit van de maatschappelijke klankbordgroep (KBG). De KBG adviseert het consortium over de uitvoering van het onderzoek en zorgt ervoor dat het onderzoek aansluit bij vragen die leven in de maatschappij. Ook adviseert de KBG bij het begrijpelijk en goed weergeven van de resultaten, de conclusies en de aanbevelingen. Vanwege de omvang van het onderzoek is het opgesplitst in deelonderzoeken, u kunt hierover meer lezen op de website <https://www.bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl/>. De looptijd van het onderzoek is 2023-2031.

2. Try out nieuwe omgevingsdialoog

Leefmilieu neemt deel aan de klankbordgroep 'Gezonder vergunnen, samen werken aan schonere lucht' van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Doel van het project van ODRN is om samen met bedrijven en in samenspraak met bewoners- en milieuorganisaties de luchtkwaliteit in en rond industrieterrein Nijmegen-West en Weurt te verbeteren. Het onderzoek richt zich op bedrijven die relatief veel stikstofoxiden (NOx) en/of fijnstof uitstoten. Samen met de bedrijven en bewoners- en milieuorganisaties worden kansen en mogelijkheden onderzocht om de uitstoot verder te verminderen door te verduurzamen. Gezamenlijk worden best haalbare en presterende technieken onderzocht. Het project is een onderdeel van het landelijke Schone Lucht Akkoord. Gezamenlijk wordt een lijst met bedrijven opgesteld waar mogelijkheden zijn om uitstoot te verlagen. Bij deze bedrijven wordt onderzocht welke maatregelen er mogelijk zijn om die uitstoot te verlagen. Met de meest kansrijke bedrijven wordt in gesprek gegaan en onderzocht welke maatregelen er gerealiseerd kunnen worden. Dit project wil de omgevingsdialoog bij vergunningverlening, toezicht en handhaving in Nijmegen-West en Weurt vernieuwen. Doel is het onderzoek in oktober 2024 af te ronden.

Verdere informatie:

<https://www.odregionijmegen.nl/gezonder-vergunnen/>

Bedrijventerrein Nijmegen-West (foto Leefmilieu)

3. Inaugurale rede Ad Ragas: Waardeloze milieuwetenschap?

Ad Ragas is een van de bestuursleden van Leefmilieu en is sinds april 2022 hoogleraar Humane en Ecologische Risicobeoordeling aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Op donderdag 23 mei 2024 sprak hij onder grote belangstelling zijn oratie uit, getiteld "Waardeloze milieuwetenschap?" Ad houdt zich bezig met het ontwikkelen van methodes en tools om risico's van chemische stoffen zo goed mogelijk in kaart te brengen. Zijn uiteindelijke doel hierbij is vooraf te kunnen voorspellen hoeveel van een (nieuwe) chemische stof in het milieu terecht komt, hoe die zich daar gedraagt en wat de schadelijke effecten zijn. Dus nog voordat deze stoffen in het milieu zijn en niet pas erna. In zijn presentatie ging Ad in op de schoonheid van zijn vak. Maar ook dat het toepassen van de resultaten niet altijd even goed gaat en dat we daar op een betere manier mee om zouden kunnen gaan.

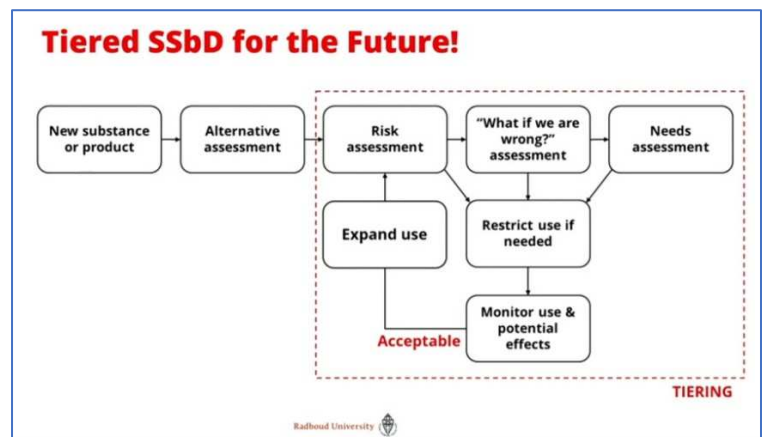
Een van de redenen dat het wetenschappelijk gezien wel eens fout kan gaan, is dat er altijd een restonzekerheid blijft. Ook dit zou je in de risicobeoordeling moeten betrekken: wat als de wetenschap fout zit? Verder komen er in groot tempo steeds meer chemische stoffen op de markt. En wanneer we de risico's van individuele stoffen kennen, weten we nog niet wat de risico's zijn wanneer we aan mengsels van deze stoffen worden blootgesteld.

Ook maatschappelijk kan het fout gaan. We hebben erg hoge verwachtingen van de wetenschap en we communiceren daarbij niet goed over de risico's van bijvoorbeeld bestrijdingsmiddelen. Van de andere kant is er steeds meer onzekerheid wat leidt tot steeds meer onderzoek en toenemende complexiteit, waardoor deze onderzoeken niet meer door bezorgde burgers te beoordelen zijn. Probleem is ook dat teveel naar de industrie wordt gekeken voor het onderzoeken van risico's van chemische stoffen. Er is bij hen weinig motivatie dit voortvarend op te pakken.

Als afsluiting bepleit Ad om bij de beoordeling van een chemische stof ook naar de duurzaamheid te kijken. Dus niet alleen naar eigenschappen en risico's van die stof te kijken, maar ook naar het belang van die stof voor de samenleving en hoeveel van die stof men uiteindelijk wil toelaten binnen de samenleving, zie afbeelding (SSdD = Safe and sustainable by design).

Bekijk de presentatie van Ad op <https://tinyurl.com/Oratie-Ad>

LET OP: om de presentatie te bekijken is het volgende wachtwoord nodig: Adoratie

4. Grond voor een gesprek - visie op duurzaam landgebruik in Nederland

In de discussie over de stikstofproblematiek gaat het vaak over de toekomst van de boeren. Is er nog toekomst voor hen in Nederland, want zelf spelen ze vaak de kaart dat dit door alle regelgeving onmogelijk wordt. Urgenda maakte een mooi, heel helder filmpje hoe een duurzaam landbouw- en voedselsysteem in Nederland eruit zou kunnen zien; uiteraard mét boeren. Gaat dat zien en laat het ook aan anderen zien!

<https://tinyurl.com/duurzaam-landgebruik>

5. Dood hout, het biologisch goud van het bos

Vroeger werd dood hout stevast uit het bos gehaald. Men was bang dat de insecten en kevers die door dood hout worden aangetrokken, ook de gezonde bomen zouden aantasten maar, men deed het ook om het gevaar van bosbranden te verkleinen. Sinds de jaren '80 kreeg men meer aandacht voor het belang van dood hout en werd dood hout gezien als een essentiële factor om de biodiversiteit in het bos te verhogen. Sindsdien wordt minder dood hout uit de bossen verwijderd. Sommigen vinden dat bossen er verwaarloosd bij liggen, als het dode hout niet is weggehaald. Dit wordt minder als men het verhaal achter dood hout in het bos kent. Dood hout is essentieel voor de biodiversiteit.

De meeste biodiversiteit ontstaat als er voldoende variatie aan dood hout is: staand en liggend hout in diverse verteringsstadia, in verschillende boomsoorten, dik en dun hout en op zonnige en beschaduwde plekken. Naar schatting zou 20 % van de totale bosfauna rechtstreeks afhankelijk zijn van dood hout, hetzij als voedselbron, hetzij als nestplaats of schuilplaats. Daarnaast zou nog 20 tot

30 % van de soorten indirect afhankelijk zijn van dood hout omdat ze leven van de insecten die in het dode hout leven. In totaal is 50% van de totale bosfauna daarmee afhankelijk van dood hout.

Kevers, insecten, schimmels en paddenstoelen zorgen dat dood hout langzaam wordt afgebroken. Tijdens dit verteringsproces komen er voedingsstoffen vrij in de bodem. De gevormde humus wordt opgenomen door de omringende planten en zorgt bovendien voor een goede kiembodem voor nieuwe bomen en planten. Ongeveer 50% van een dode boom wordt uiteindelijk omgezet in humus. De verteringssnelheid hangt af van de boomsoort. Zo is de verteringssnelheid van een berk of fijnspar 10 tot 50 jaar, van een linde en 25 tot meer dan 150 jaar. Het ecologisch richtcijfer voor dood hout ligt momenteel op 30 m3 per hectare of 10 % van het totale houtvolume per hectare, zowel dood als levend. Dit is een fractie van wat in oude, natuurlijke bossen voorkomt, waar 100 tot 200 m3 dood hout per hectare voorkomt. Begin 21st eeuw lag de hoeveelheid dood hout op ongeveer 10 m3 per hectare.

Belangrijk om een biodivers bos te krijgen, is dus te stoppen met dood hout uit bos te verwijderen.

Bron: <https://www.biogroei.nl/kenniscentrum/dood-hout-brengt-leven-in-het-bos>

Zie ook: <https://www.wur.nl/nl/artikel/hoeveel-dood-hout-is-optimaal.htm>

6. Europees hof: Nederlands toelatingsbeleid pesticiden deugt niet

Op 25 april deed het Europese Hof van Justitie uitspraak in een zaak die in 2020 was aangespannen door PAN Europe. Het betreft de procedure voor toelating van nieuwe bestrijdingsmiddelen op de Nederlandse markt door het Nederlandse Ctgb (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden).

Het Hof stelt dat het Nederlandse toelatingsbeleid voor pesticiden niet deugt. Het Ctgb gebruikt bij haar besluitvorming tientallen jaren oude richtlijnen en negeert belangrijke schadelijke effecten en hanteert niet de meest moderne wetenschappelijke inzichten. Dit is in strijd met de Europese verordening op dit gebied. Verder stelt het Hof dat de bescherming van de gezondheid van mens en dier en van het milieu voorrang heeft op de verbetering van de teelt van planten.

Deze uitspraak geldt niet alleen voor Nederland, maar voor alle lidstaten van de Europese Unie. Het Hof van Justitie stelt hiermee dat elk nieuw middel volledig onderzocht moet worden op mogelijke schadelijke effecten voor mens, dier en milieu en dat daarbij de meest actuele wetenschappelijke kennis gebruikt moet worden. Hoewel bestaande toelatingen niet meteen ongeldig worden, zullen pesticiden bij herkeuringen beter moeten worden onderzocht op schadelijke effecten.

Het is de verwachting dat de bestuursrechter deze uitspraak zal volgen, wat gunstig is voor burgers die zich verzetten tegen het spuiten met pesticiden in hun woonomgeving. Het argument: “het middel is goedgekeurd door het Ctgb dus het is veilig” gaat niet meer op, nu het Europese Hof heeft vastgesteld dat het toelatingsbeleid niet voldoet aan de Europese eisen.

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE UNIE

Lees hier de 2 arresten van het Europese Hof: [ECLI-EU-C-2024-350](https://eur-lex.europa.eu/eli/cj/oj/2024/350/v01) en [ECLI-EU-C-2024-356](https://eur-lex.europa.eu/eli/cj/oj/2024/356/v01)

Lees hier het persbericht van PAN-NL:

<https://tinyurl.com/PAN-2025-04-25>